

Bilgibilimsel ?nançlar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgibilimsel ?nançlar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17666>

Özet

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği (Epistemic Beliefs Inventory), bireylerin bilginin doğasına, edinilme sürecine ve öğrenme yeteneğine dair sahip oldukları temel inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir uyarılma aracıdır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon ve psikometrik özellikleri S. Velipoğlu tarafından 2011 yılında hazırlanan yüksek lisans tezi kapsamında incelenmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu, geçerliliğini ve güvenilirliğini saptamaya hedeflemiştir.

Ölçek, bilginin kesinliği, bilginin yapısı, öğrenme sürecinin doğası ve otoriteye güven gibi kritik bilgibilimsel inançlar boyutlarını kapsamaktadır. Yapılan analizler, ölçeğin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu ve teorik yapıyı destekleyen faktörler sergilediğini göstermiştir. Derecelendirme, 5'li Likert tipi bir format üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Bilgibilimsel İnançlar, Epistemoloji, Ölçek Uyarılma, Güvenirlik, Cronbach Alpha, Faktör Analizi, Psikometri, Bilişsel İnançlar.

Yazarlar

S. Velipoğlu (Uyarlayan)

Amaç

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin epistemolojik inanç sistemlerini ampirik olarak ölçmektir. Bu inançlar, bireylerin bilgi kaynaklarını nasıl değerlendirdiklerini, bilginin mutlak mı yoksa deşiken mi olduğunu düşündüklerini ve öğrenme yeteneklerinin sabit mi yoksa geliştirilebilir mi olduğunu algılayış biçimlerini ortaya koyar. Bu inançlar, özellikle eğitim psikolojisi ve pedagojik yaklaşımlar açısından büyük önem taşımaktadır.

Ölçeğin Türkçe adaptasyonu, ilgili inanç boyutlarının Türk kültürü ve eğitim sistemi bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülmesini sağlamıştır. Bu, eğitim araştırmacılarına öğrencilerin öğrenme stratejileri ve akademik motivasyonları ile epistemolojik inançlar arasındaki ilişkileri inceleme imkanı sunmaktadır.

Yapı

Ölçek, bireylerin bilgiye dair temel felsefi varsayımlarını temsil eden çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, bilginin doğası ve bilme süreci hakkındaki inançları kapsar. Türkçe

uyarlama çal??mas?nda tan?mlanan ve kaynak metinde belirtilen be? temel boyut (faktör) bulunmaktad?:

Bilginin Kesinli?i (4 madde): Bilginin mutlak, de?imez ve kesin oldu?una dair inanç düzeyini de?erlendirir. Yüksek puan, bilginin göreceli olmad??? inanc?n? yans?t?.

Ö?renme Süreci/Ba?ar?s? (4 madde): Ö?renmedeki ba?ar?n?n büyük ölçüde do?u?tan gelen zekâ veya sabit yetene?e ba?l? oldu?u inanc?n? ölçer.

Bilginin Yap?s? (5 madde): Bilginin basit, ayr?k parçalardan m? yoksa karma??k, entegre sistemlerden mi olu?tu?u inanc?n? sorgular.

Do?u?tan/Sabit Yetenek (2 madde): Bireyin kendi zekâ düzeyini veya ö?renme kapasitesini de?itiremeyece?i yönündeki kat? inançlar? belirler.

Otorite/Uzman Bilgisi (4 madde): Bilginin kayna?? olarak uzmanlar?n veya otorite figürlerinin söylediklerinin sorgulanamaz oldu?u inanc?n? de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe sürümünün geçerlik çal??malar?, dilsel ve yap?sal tutarlıl???n sa?lanmas?na odaklanm??t?. Geçerlik incelemeleri a?a??daki yöntemlerle gerçekleştirilmi?tir:

Dil Geçerlili?i: Ölçe?in çeviri sonrası Türkçe ifadelerinin anlam ve ba?lam aç?s?ndan orijinaliyle e?de?er olup olmad??? uzman görüşleri al?narak test edilmi?tir. Uzmanlar, maddelerin anla??l?, açık ve ya?ayan Türkçeye uygun oldu?unu teyit etmi?tir.

Kapsam Geçerlili?i: Ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? teorik yap?n?n tüm yönlerini yeterince temsil edip etmedi?i, ilgili literatür bilgisine sahip uzmanlar?n görüşleri do?rultusunda de?erlendirilmi?tir.

Yap? Geçerlili?i: Ölçe?in teorik olarak öngörülen boyutlar?n? ampirik olarak destekleyip desteklemedi?ini belirlemek amacıyla tan?mlay?c? faktör analizi kullanılm??t?.

Güvenirlik

Bilgibilimsel ?nançlar Ölçe?i'nin güvenilirlik analizi, iç tutarlılık esas?na göre yürütülmü?tür. Bu amaçla **Cronbach Alpha** katsay?s? ve madde-toplam puan korelasyonlar? hesaplanm??t?.

Yap?lan istatistiksel çözümlenmeler sonucunda, ölçe?in genel iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alpha) de?eri 0,757 olarak saptanm??t?. Standardize edilmi? madde alpha de?eri ise 0,760 bulunmu?tur. Bu de?erler, psikometrik literatürde kabul edilebilir düzeyin üzerinde olup, ölçe?in maddelerinin birbiriyle tutarlı oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerlili?ini incelemek amacıyla tan?mlay?c? faktör analizi uygulanm??t?. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda grupland???n? belirlemi?tir. Analiz sonuçlar?,

ölçe?in teorik olarak öngörülen çok boyutlu yap?s?n? destekler nitelikte olup, Bilginin Kesinli?i, Ö?renme Süreci/Ba?ar?s?, Bilginin Yap?s?, Do?u?tan/Sabit Yetenek ve Otorite/Uzman Bilgisi olmak üzere be? faktörlü yap?y? ortaya koymu?tur.

Araç

Test Tipi: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe (Türk Adaptasyonu)

Population Group: Ö?renciler

Age Group: Genç Yeti?kinler (Yüksek lisans tez örnekleme ba?lam?nda)

Population Details: Dokuz Eylül Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü ö?rencileri üzerinde çal???lm???r.

Test Methodology: 5'li Likert derecelendirme sistemi kullan?lm???r. Derecelendirme aral??? 1 (kesinlikle kat?lm?yorum) ile 5 (kesinlikle kat?l?yorum) aras?nda de?ilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Epistemik ?nançlar, Bili?sel Yap?, Psikolojik Test, Faktör Yap?s?, Likert Ölçe?i, Geçerlik Çal???mas?, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut de?ildir.

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çal???mas? 2011 y?l?nda tamamlanm???r. Ölçe?in kullan?m? için orijinal geli?tiricilerin telif haklar? ve izin prosedürleri geçerlidir. Akademik tez çal???mas? oldu?u için ticari kullan?m detaylar? bu kaynakta belirtilmemi?tir.

Kaynaklar

Velipoğlu, S. (2011). *Epistemic beliefs inventory (Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği) Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirlik çalışması* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Bu yüksek lisans tezine ait detaylı bilgilere YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi bu adresten indirilebilir: bilgibilimsel-inanclar-olcegi-toad.pdf

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Bilginin kesinliği(4 m): Benim inandığım ahlaki kurallar herkes için geçerlidir.

Öğrenme süreci/başarı(4 m): Okulda ne kadar iyi olduğun ne kadar zeki olduğuna bağlıdır.

Bilginin yapısı(5 m): Genellikle en iyi fikirler en basit olanlardır.

Doğru/sabit yetenek(2 m): İnsanların zekâ düzeyleri konusunda yapabilecekleri pek bir şey yoktur.

Otorite/uzman bilgisi(4 m): İnsanlar her zaman yasalara uymalıdır.